

PERA MÜZESİ

Türk Müziği Konserleri **“Bestekârı Yanlış Bilinen Eserler”** **29 Nisan Pazar 2018, 15:30**

Pera Müzesi, beş yıldır düzenlemekte olduğu “Türk Müziği Konserleri”ne 29 Nisan Pazar günü saat 15:30’da “Bestekârı Yanlış Bilinen Eserler” konseri ile devam ediyor. Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca danışmanlığında ve Sinan Sipahi koordinatörlüğünde düzenlenen konserler, Türk müziğinin tarihsel, kültürel, geleneksel, sosyolojik, antropolojik, felsefî, edebî yönlerini çeşitli sunuş ve sohbetlerle gündeme getiriyor.

Sunuculuğunu Osman Nuri Özpekel’in yaptığı günümüzün usta yorumcuları ve sâzendelerinin, büyük bestekârların seçme eserlerini seslendirecekleri programların bu ayki misafir solisti Mustafa Doğan Dikmen, misafir genç solistleri Gizem Coşkun ve Harun Korkmaz.

Konserde, aralarında “Tûtî-i mûcize-gûyem ne desem lâf değil”, “Gül yüzlülerin şevkine gel”, “Etti o güzel ahde vefâ”, “Âmed nesim-i subh-dem” gibi eserlerin de yer aldığı, bugüne kadar yanlış olarak başka bestekârlar adına kaydedilmiş pek çok eser gerçek sahipleri ile birlikte anılarak ilk defa icra edilecek. Araştırmacı Harun Korkmaz’ın uzun yıllardır muhtelif yazma eser kütüphanelerinde yaptığı çalışmaların sonucu olan pek çok bilgi, sanatseverlerle buluşturulacak ve bu bilgilerin kaynağı olan belgeler konser broşürünün bir bölümü olarak kamuoyuna sunulacak.

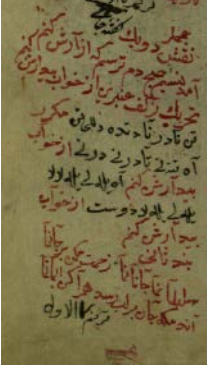
Başta İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Süleymaniye Kütüphanesi, Millet Kütüphanesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı olmak üzere Suna ve İnan Kırâç Vakfı İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi, Cerrahpaşa Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, Ankara Millî Kütüphane, Mevlânâ Müzesi İhtisas Kütüphanesi, Konya Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi, Berlin Staatsbibliothek, Bibliothèque nationale de France, British Library gibi kütüphaneler ile muhtelif özel koleksiyonlarda bulunan 500 kadar elyazması güfte mecmuası üzerinde yürütülen araştırmalar sonucunda, bugüne kadar ortaya çıkmamış, ezber bozucu mahiyette pek çok bilgi ortaya çıktı ve bazı bilgilerimiz temelden sarsıldı. İtrî’nin olduğuna emin olduğumuz bazı eserlerin Koca Osman, Ebûbekir Ağa, Hâfız Post gibi başka bestekârlara, Ebûbekir Ağa’nın zannettiğimiz kimi eserlerin Basra Vâlisi Maktûl Ali Paşa, Küçük İmâm Mehmed Efendi gibi kişilere ait olduğunu büyük bir hayretle gördük. Mevlevilerce ilâhî olarak okunan bir eserin aslında Derviş Ömer’in bir şarkısı olduğunu öğrendik. Bu vesileyle hem yeni bilgilere ulaşıp, hem de artık isimlerini bile unuttuğumuz eski bestekârlarımızı anma fırsatı bulmuş olduk.

İstanbul’un yüzyıllara yayılmış zengin mûsikî hayatının hatıraları olarak elimizde bulunan bu eserler bizi, Türk müziğinin geçmişine götürüyor ve ihtişamlı bir mabedi yahut hoş bir yalısı seyrederken duyduğumuz zevki kulaklarımıza taşıyor. 17. ve 18. yüzyılın engin zevk ufuklarına yelken açacağımız konserde hem öğreneceğiz, hem neş’e duyacağız. Bazılarının isimleri Cumhuriyet tarihinde ilk defa bir konserde anılacak olan bestekârlarımız hakkında bulabildiğimiz bütün bilgileri de ilk defa bir konserle paylaşacağız.

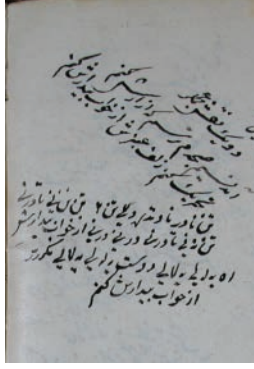
Konserde icra edilecek eserlere ait bazı örnek açıklamalar:

1- Âmed nesîm-i subh-dem tersem ki âzâreş küned (Rast/Düyek Nakış/Acemler)

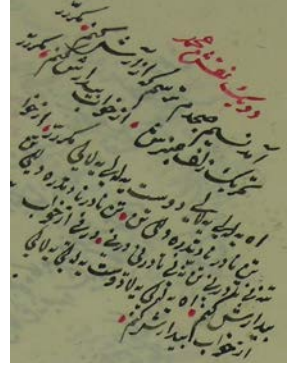
Mevcut nota kaynaklarının tamamında Hoca Abdülkaadir-i Merâî'ye ait olarak gösterilen bu eser, 18. yüzyıl mecmualarının büyük kısmında Acemler'e ait olarak kaydedilmektedir. Acemler, Doğu'dan, bilhassa bugünkü Azerbaycan taraflarından Osmanlı ülkesine gelmiş ya da IV. Murad'ın Bağdat ve Revan seferleri sırasında İstanbul'a getirilmiş olan müzisyen topluluklarına verilen genel bir isimdir. Özellikle Bağdad Seferi ile birlikte getirilmiş olan bu müzisyenler geldikleri coğrafyanın zengin repertuvarını da İstanbul'a taşımışlardır. İstanbullu müzisyenler tarafından benimsenen ve güfte mecmualarına girmeye başlayan bu eserler önceleri "Acemler" adına kaydedilirken daha sonra "Hoca Abdülkaadir"e atf edilir olmuştur. Farsça olan güftelerin geneli böyle bir âkıbete uğramıştır. Birer Osmanlı bestekârı olan Nazım, Enfî Hasan Ağa, Diyarbekirli Mahmud Çelebi gibi zatlara ait, Farsça güfteli kimi eserler de zaman içerisinde Merâî'ye ait olduğu zannıyla, onun adına kaydedilmiştir.

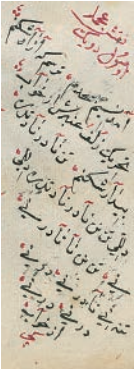
(Ankara Millî Kütüphane, FB150, 4a)

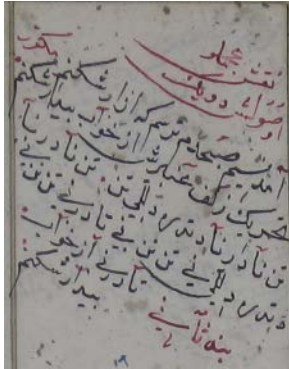
(Millet Kütüphanesi, AEMNZ 706, 2b)

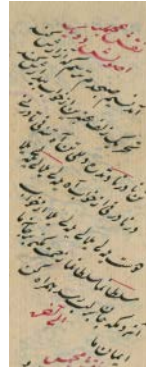
(Tesbihî Emîr Çelebi'nin Fasıl Mecmuası, Topkapı Sarayı Revan 1723)

(Berlin Staatsbibliothek 1578, 5b) Kütüphanesi

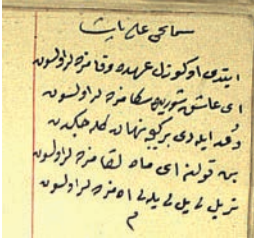
(Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tarihi Müzesi Kütüphanesi 608, 6a)

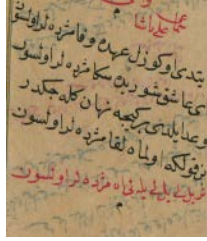
(İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, T 5641, 10a)

2- Etti o güzel ahde vefâ müjdeler olsun (Segâh Yürük Semâî/Basra Vâlisi Ali Paşa)

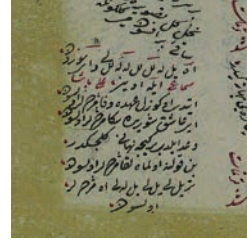
Elimizdeki notaların tamamında Ebûbekir Ağa'ya ait olarak gösterilen bu eser, 17. yüzyılın önde gelen bestekârlarından Basra Vâlisi Ali Paşa'nın eseridir. Ali Paşa pek çok eser bestelemiş olmasına karşın musikimizde nota kullanılmamasından dolayı bu eserlerin tamamı kaybolmuştur. Bu vesileyle Ali Paşa'nın, günümüze ulaştığı halde başka bir bestekârimıza kaydedilmiş bir eserine ulaşılmış ve bu vesileyle bu değerli musiki adamının ismini vefatından 300 kadar sene sonra anmış oluyoruz.

(Süleymaniye Kütüphanesi,
Yazma Bağışlar 6725)

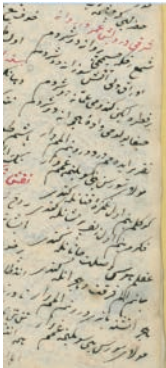
(İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi,
Ty 5634)

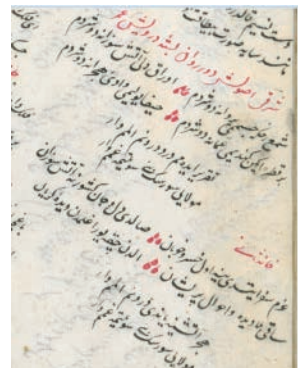
(Millet Kütüphanesi,
AEMNZ 732)

3- Şem'-i ruhuna cismimi pervâne düşürdüm (Segâh/Devr-i Revân Şarkı/ Dervîş Ömer)

Uzun zamandır Mevlevîlerce "Niyâz İlâhîsi" olarak okunan bu eser aslında aynı makam ve usûlde bestelenmiş bir şarkıdır. 17. ve 18. yüzyıllarda tertip edilmiş olan pek çok mecmua bu bilgiyi destekler mahiyettedir. Mevlevî geleneğinde bu eserin güftesi ya da bestesi kimi zaman Sultan Veled'e dayandırılırsa da aslında, 16. ve 17. yüzyıllarda yaşamış Dervîş Ömer'in eseridir. Dervîş Ömer yaşadığı devrin önde gelen musiki simalarındandı. IV. Murad tarafından "Peder" diye çağrılan, Evliya Çelebi'nin aktardığına göre musikinin bütün inceliklerine vâkıf, mühim bir kişiydi. Onun bestelediği eserler de yine zamanın kahredici pençesine kurban gitmiştir. Ali Ufkî'nin Mecmûa-i Sâz ü Söz isimli eserinde ise bu Segâh şarkısının notası vardır. Üstattan çırağa aktarılacak suretiyle elimize ulaşmış bulunan notası ile ciddî farklılıklar barındıran bu eser, Dervîş Ömer'in yaşadığı devre çok yakın bir zamanda yazılmış olan bu notadan icra edilecektir.

(Ebubekir Ağa'nın İ.Ü. Nadir Eserler
Kütüphanesi'nde bulunan Ty 5658
no'lu mecmuasından)

(Hafız Post'un İ.Ü. Nadir Eserler
Kütüphanesi'nde bulunan
Ty 9857 no'lu mecmuasından)

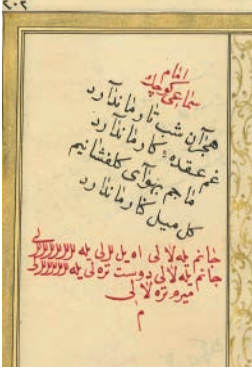
(Ali Ufkî'nin Bibliothèque nationale de France 'da bulunan Turc 291 no'lu yazma-nota)

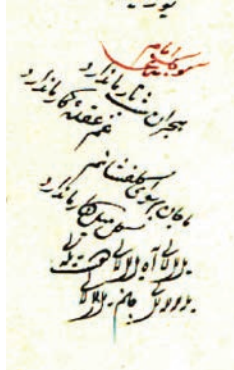
(Ali Ufkî'nin Mecmua-i Sâz ü Söz isimli eserinden-nota)

4- Hicrân şeb-i târ-ı mâ nedâred (Evc Yürük Semâi/Küçük İmâm Çelebi)

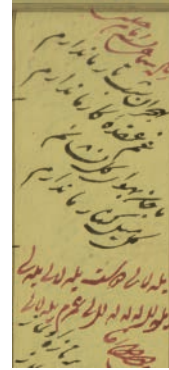
Bu eser notalarda ve 19. yüzyılda neşredilmiş matbu güfte mecmualarında Ebûbekir Ağa'ya ait olarak gösterilmiştir. Fakat bu eser 18. yüzyılda tertib edilmiş mecmuaların büyük çoğunluğunda Küçük İmâm Mehmed Çelebi adına kayıtlıdır. Suna ve İnan Kırâç özel koleksiyonunda bulunan, 19. yüzyılın başlarında tertip edilmiş olduğu anlaşılan fasıl mecmuasında da bu eserin Küçük İmâm adına kayıtlı olması, bu bilginin 19. yüzyılın ilk yarısına kadar dönüşmediğini göstermektedir.

(Suna ve İnan Kırâç koleksiyonu, 202a)

(Millet Kütüphanesi, AEMNZ 759, 87b)

(İ.Ü. Nader Eserler Kütüphanesi Ty 5657)

Misafir Solist

Mustafa Doğan Dikmen

Misafir Genç Solistler

Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Saz Sanatçıları

Osman Nuri Özpekeli - Ud
Aziz Şükrü Özoğuz - Keman
Taner Sayacioğlu - Kanun
Lütfiye Özer - Kemençe
Gamze Ege Yıldız - Tanbur
Volkan Ertem - Viyolonsel